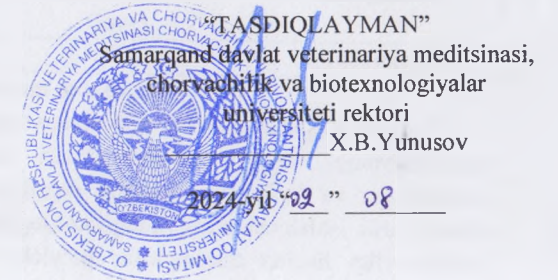

10

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI**

LOGISTIKA ASOSLARI

FANINING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi:	800000-	Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va veterinariya
Ta'lim sohasi:	810000-	Qishloq xo'jaligi
Mutaxassisliklar:	70810801-	Parrandachilik
	70810802-	Qishloq xo'jalik hayvonlarining seleksiyasi va naslchilik
	70810803-	Chorvachilik
	70810803-	Chorvachilik mahsulotlarini qayta ishlash texnologiyasi

Samarqand-2024

Fan/modul kodi LA2204		O'quv yili 2024 - 2025	Semestr 1	ECTS – Kreditlar 4	
Fan modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 4	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)		Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Logistika asoslari	60		60	120
2.	<p align="center">I. Fanning mazmuni</p> <p>Fanni o'qitishdan maqsad - talabalarga moddiy oqimlarni boshqarishda logistik yondashuvning oziga xos xususiyatlari va vazifalari, logistik sistemalar, operatsiyalar va funksiyalar, axborot oqimlari, logistikada omborlar va ularning turlari, xarid, ishlab chiqarish va taqsimot logistikasi, logistik markazlar va ularning samaradorligi haqida tushunchalar bo'yicha nazariy va amaliy bilimlarni va ko'nikmasini shakllantirishdan iborat.</p> <p>Fanning vazifasi – logistikaning nazariy-ilmiy asoslari, usullari, xorij tajribasi va ularni korxonalarda qo'llashning o'ziga xos xususiyatlarini o'rgatish, talabalarning amaliy faoliyatida olgan bilim, ko'nikmalarini kasbiy faoliyatida qo'llay olishiga erishish</p> <p align="center">II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)</p> <p align="center">II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:</p> <p>1-mavzu. Agrologistik tizim to'g'risida asosiy tushunchalar predmeti va vazifasi.</p> <p>Logistika tushunchasi. Logistika atamasining vujudga kelish tarixi, shakllanishi. Logistikaning rivojlanish bosqichlari. Logistika asoslari fanining predmeti va vazifalari. Korxonalar iqtisodiy faoliyatini boshqarishning zamonaviy usullarida logistikaning roli. Agrologistik tizim va moddiy oqimlar tushunchasi. Xalqaro logistika. AQSH logistika tizimi, uning o'ziga xos xususiyatlari. Yevropa davlatlari logistika tizimi, uning o'ziga xos xususiyatlari. Osiyo davlatlari logistika tizimi, uning o'ziga xos xususiyatlari. MDH davlatlari logistika tizimi, uning o'ziga xos xususiyatlari.</p> <p>2-mavzu. Logistik tizim konsepsiyasining nazariy asoslari.</p> <p>Logistika tizimi tushunchasi va uning konsepsiyalari. Xizmat sohalari va ularning ta'rifi. Logistika tizimi faoliyat yuritishini baholash. Logistika tizimining marketing bilan bog'liqligi. Ishlab chiqarish logistikasining maqsadi: saqlash, qadoqlash, joylash. Logistik tizim konsepsiyasi. Logistik tizimning marketing bilan bog'liqligi.</p>				

3-mavzu. Ishlab chiqarish logistikasi

Ishlab chiqarish logistikasi tushunchasi. Ishlab chiqarishni tashkil etishning an'anaviy va logistik konsepsiyalari. Ishlab chiqarish tizimlarining sifat va miqdor egiluvchanligi. Moddiy oqimlarni boshqarish, o'ziga xos xususiyatlari. Ishlab chiqarish logistikasi, moddiy ishlab chiqarish sohasida yuz beradigan jarayonlar. Ishlab chiqarish logistikasida o'rganiladigan obyektlarning tavsifiy belgisi. Logistikaning orol obyektlari.

4-mavzu. Qishloq xo'jaligi ishlab chiqarish logistikasida moddiy oqimlarni boshqarish.

Qishloq xo'jaligi ishlab chiqarish logistikasida moddiy oqimlarni boshqarishning rag'batlantiruvchi tizimlari. Qishloq xo'jaligi ishlab chiqarish logistikasida moddiy oqimlar boshqaruvining yetaklovchi tizimlari. Qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishda moddiy oqimlarni boshqarishga logistik yondashuvni qo'llashning samaradorligi. Qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishda logistik operatsiyalarni optimizatsiyasi. Ichki ishlab chiqarish logistik tizimlari: itaruvchi va yetaklovchi boshqaruv usullari.

5-mavzu. Xarid logistikasi

Xarid logistikasining mohiyati va vazifalari. Xarid logistikasining amal qilish mexanizmi. Xaridni rejalashtirish. Qishloq xo'jaligi korxonalarida ta'minot funksiyalarini amalga oshirish. Xarid logistikasida «ishlab chiqarish yoki xarid qilish» masalasi. Xarid logistikasida yetkazib beruvchini tanlash masalasi. Xarid logistikasida «aniq muddatga» yetkazish tizimi. Xarid logistikasida tez amal qilish uslubi. Mikrologistik tizimning unsurlari.

6-mavzu. Agrologistikada boshqaruvni tashkil etish.

Agrologistikada boshqaruvning ahamiyati. Boshqaruvning asosiy funksiyalari. Qishloq xo'jaligi agrologistikada boshqaruvni tashkil etish. Logistika tizimida nazorat o'rnatish. «Ishlab chiqarish yoki xarid qilish» masalasi.

Potensial yetkazib beruvchilarning tuzilgan ro'yxati, talablarga mos keladigan yetkazib beruvchilarni tanlash imkoniyatini beradigan maxsus mezonlar.

7- mavzu. Qishloq xo'jaligida taqsimot logistikasi.

Taqsimot logistikasi tushunchasi. Taqsimot logistikasining vazifalari. Logistik kanallar va logistik zanjirlar. Taqsimot logistikasi, yetkazib beruvchi - iste'molchi munosabatlarida moddiy oqimni boshqarish vazifalari. Iqtisodiyotdagi taqsimot - bu ishlab chiqarish jarayonining bir bosqichidir.

Taqsimot logistikasi, yetkazib beruvchi - iste'molchi munosabatlarida moddiy

oqimni boshqarish bo'yicha barcha vazifalar majmui.

8-mavzu. Qishloq xo'jaligi logistikasida zaxiralar va servis xizmati ko'rsatish

Moddiy zaxira tushunchasi. Zaxiralar hosil qilishning zarurligi. Zaxira o'lchamini aniqlash. Logistika tizimida zaxiralarni boshqarish. Zaxiralarni boshqarish va tovar siyosati. Zaxiraning belgilanishi va turlari. Moddiy zaxiralarni boshqarish tizimi.

Logistik xizmat ko'rsatish tushunchasi. Logistik xizmat ko'rsatishning rivojlanish bosqichlari. Xizmat ko'rsatish tizimini shakllantirish. Xizmat ko'rsatish sifatining mezonlari. Servis xizmati logistikasining mazmuni va ahamiyati. Istemolchi talabini qondirish servis mezonlari. Ishlab chiqarish mazmunidagi xizmat ko'rsatish servis mezonlari. Sotuvdan keyingi xizmat ko'rsatish servis mezonlari.

Istemolchi yetkazib beruvchi tanlaganda uning logistik servis sohasidagi imkoniyatlari.

9-mavzu. Logistikada strategiya va rejalashtirish.

Strategik reja va uni tuzish tartibi. Logistika faoliyatining strategiya turlari. Logistikada moddiy oqimlarni boshqarish qilish. Logistikada moddiy oqimlarni strategiya. Strategik reja ko'rsatkichlarini hisoblash usullari.

Logistikada strategiya va rejalashtirish imkoniyatlarini ham e'tiborga olish. Logistikada strategik yetkazib beruvchining raqobatdoshligiga u taklif etayotgan xizmatlarning assortimenti va sifat ta'siri.

10-mavzu. Agrologistikada axborot texnologiyalari.

Agrologistikada axborot oqimlari tushunchasi. Axborot tizimlari. Shtrix-kodlarni avtomatik aniqlash usullarini qo'llash. Axborotlar yordamida logistika tizimini harakatga keltirish. Teskari aloqaga ega axborot tizimini boshqarish. Logistik axborot tizimlarining turlari. Logistikada axborot tizimlarining tuzilish tamoyillari. Agrologistikada axborot tizimida axborotni avtomatlashtirilgan qayta ishlashni amalga oshirish.

Logistikani iqtisodiyot sohasiga keng kirib borishi, moddiy oqimlar boshqaruvining kompyuterlashtirishga uzviy bog'liqligi.

III. Amaliy mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Agrologistik tizim to'g'risida asosiy tushunchalar
2. Logistik tizim konsepsiyasining nazariy asoslari.
3. Ishlab chiqarish logistikasi.

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti "Iqtisodiyot va buxgalteriya hisobi" kafedrasini professori v.b., iqtisodiyot fanlari doktori A.I.Alikulov tomonidan "Logistika asoslari" fanidan tayyorlangan fan dasturiga

TAQRIZ

"Logistika asoslari" fani mutaxassislikni shakllantiruvchi fanlar qatoriga kirib, bunda logistik tizimlar harakatini strategik rejalashtirish, ombor xo'jaliklarini tashkil qilish, logistik markazlar va ularning samaradorligi baholash, moddiy va nomoddiy xom ashyo materiallarni korxonalarga yetkazib berish bo'yicha operatsiyalarni amalga oshirishni rejalashtirish, nazorat qilish va boshqarish bo'yicha bilim olib, ko'nikma hosil qiladilar va malakasi shakllantiriladi.

"Logistika asoslari" fani magistratura mutaxassisligining 70810801-Parrandachilik, 70810802-Qishloq xo'jalik hayvonlarining seleksiyasi va naslchilik, 70810803-Chorvachilik, 70810804-Chorvachilik mahsulotlarini qayta ishlash texnologiyasi mutaxassisliklariga mo'ljallangan bo'lib, o'quv rejada 120 soat, shu jumladan, 20 soat ma'ruza, 40 soat amaliy dars va 60 soat mustaqil ta'lim soatlari ajratilgan bo'lib, majburiy fanlar blokidan o'rin olgan.

Ushbu fan bo'yicha tuzilgan fan dasturi magistratlar bilishi, ko'nikma hosil qilishi va malakaga ega bo'lishini ta'minlaydigan tegishli mavzularni qamrab olgan. Mavzularning mazmunidan ko'rinib turibdiki, ular fanni o'rganish ketma-ketligiga rioya qilingan holda tartib bilan tuzilgan bo'lib, shu fanni o'rganish ketma-ketligiga mos keladi.

Mazkur fan dasturi "Logistika asoslari" fani bo'yicha magistrantlar egallashi lozim bo'lgan bilim va ko'nikmalarni to'la qamrab olgan.

Umuman olganda mazkur fan dasturi qo'yilgan talablarga mos holda tayyorlangan bo'lib, shu dastur asosida 70810801-Parrandachilik, 70810802-Qishloq xo'jalik hayvonlarining seleksiyasi va naslchilik, 70810803-Chorvachilik, 70810804-Chorvachilik mahsulotlarini qayta ishlash texnologiyasi mutaxassisliklari magistrantlarini o'qitishda foydalanish uchun tavsiya etaman.

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
Samarqand filiali "Buxgalteriya hisobi va
statistika" kafedrasini mudiri,
i.f.b.f.d. (PhD), dotsent

M.Sh.Mardonov

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti "Iqtisodiyot va buxgalteriya hisobi" kafedrasini professori v.b., iqtisodiyot fanlari doktori A.I. Alikulov tomonidan 70840101-Hayvonlarga tashxis qo'yish va davolash, 70840102-Veterinariya jarrohligi, 70840103-Veterinariya farmakologiyasi va toksikologiyasi, 70840104-Veterinariya akusherligi va hayvonlarning ko'paytirish biotexnikasi, 70840105-Hayvonlar patologiyasi, onkologiyasi va morfologiyasi, 70840106-Kinologiya va it kasalliklari, 70840107-Trening va ot kasalliklari, 70840108-Baliq kasalliklari, 70840109-Asalari kasalliklari, 70840110-Parranda kasalliklari, 70840111-Favqulotda vaziyatlarda veterinariya nazorati va jamoat salomatligini saqlash, 70840301-Veterinariya sanitariyasi, veterinar-sanitarlik ekspertizasi va chorvachilik maxsulotlarini qayta ishlash gigiyenasi, 70840302 - Veterinariya mikrobiologiyasi, virusologiyasi, epizootologiyasi, mikologiyasi va immunologiyasi, 70840304-Hayvonlar fiziologiyasi va biokimyosi mutaxassisliklari uchun "Logistika asoslari" fanidan tayyorlangan fan dasturiga

TAQRIZ

Raqamli iqtisodiyot sharoitida tarkibiy islohotlar va iqtisodiyotni modernizatsiyalashni chuqurlashtirish, uning ko'lamini kengaytirish bilan bog'liq masalalarning nazariy va amaliy tomonlarini o'rganishda "Logistika asoslari" fani muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, logistikani xomashyo va materiallarni ishlab chiqarish korxonasiga yetkazish, xomashyo, materiallar va yarim fabrikatlar zavod ichida qayta ishlab chiqish, tayyor mahsulotni iste'molchiga, uning manfaatlari va talablariga muvofiq yetkazish hamda tegishli axborotlarni uzatish, saqlash va ishlab chiqish jarayonida amalga oshiriladigan tashish, omboiga joylashtirish va boshqa moddiy va nomoddiy operatsiyalarni rejalashtirish, nazorat qilish va boshqarish oldida turgan muammolar yechimi, o'ziga xos jihatlari o'rgatishda "Logistika asoslari" fani alohida o'rin tutadi.

"Logistika asoslari" fani dasturini mazmuni shuni ko'rsatadiki, fan dasturini tayyorlashda fanni o'rganish ketma-ketligiga rioya qilingan holda tartib bilan tuzilib, shu fanni o'rganish ketma-ketligiga mos keladi. Fan dasturi o'z ichiga 10 ta mavzuni qamrab olib, agrologistik tizim to'g'risida asosiy tushunchalar predmeti va vazifasi, logistik tizim konsepsiyasining nazariy asoslari Ishlab chiqarish logistikasi, qishloq xo'jaligi ishlab chiqarish, logistikasida moddiy oqimlarni boshqarish, xarid logistikasi, agrologistikada boshqaruvni tashkil etish, qishloq xo'jaligida taqsimot logistikasi, qishloq xo'jaligi logistikasida zaxiralar va servis xizmati ko'rsatish, logistikada strategiya va rejalashtirish, agrologistikada axborot texnologiyalari kabi mavzular magistr'larga xalqaro talablarga mos keladigan nazariy bilimlarini berish hamda ularda amaliy bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantirish uchun xizmat qiladi.

4. Qishloq xo'jaligi ishlab chiqarish logistikasida moddiy oqimlarni boshqarish.
5. Xarid logistikasi.
6. Agrologistikada yetkazib beruvchini tanlash.
7. Qishloq xo'jaligi logistika tizimida zaxiralar
8. Qishloq xo'jaligida logistikada servis xizmati ko'rsatish.
9. Logistikada sotuvdan keyingi xizmat ko'rsatish mezonlari.
10. Logistika tizimi boshqaruvini tashkil etish
11. Transport logistikasi.
12. Agrologistikada transport tariflari va ularni qo'llash qoidalari.
13. Logistika tijorat korxonasi raqobatbardoshligini oshirishning omili sifatida.
14. Logistikada strategiya va rejalashtirish.
15. Qishloq xo'jaligi logistikada ombor xo'jaligi
16. Logistika tizimida masulotlarni omborga joylashtirish.
17. Savdo sohasida logistikaning rivojlanishi.
18. Tizimli yondashish tamoyillaridagi logistik boshqaruv
19. Qishloq xo'jaligini boshqarishda axborot logistikasi.
20. Agrologistikada axborot texnologiyalari.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Agrologistik tizim to'g'risida asosiy tushunchalar
2. Logistika asoslari fanining predmeti va vazifalari.
3. Logistika atamasining vujudga kelishi, shakllanishi va rivojlanish bosqichlari
4. Xorijiy davlatlar logistika tizimi
5. AQSH logistika tizimi, uning o'ziga xos xususiyatlari
6. Yevropa davlatlari logistika tizimi, uning o'ziga xos xususiyatlari
7. Osiyo davlatlari logistika tizimi, uning o'ziga xos xususiyatlari
8. MDH davlatlari logistika tizimi, uning o'ziga xos xususiyatlari
9. Logistik tizim konsepsiyasining nazariy asoslari.
10. Ishlab chiqarish logistikasi.
11. Qishloq xo'jaligi ishlab chiqarish logistikasida moddiy oqimlarni boshqarish.
12. Logistikada strategiya va rejalashtirish.
13. Xarid logistikasi.
14. Agrologistikada yetkazib beruvchini tanlash.
15. Qishloq xo'jaligida taqsimot logistikasi.
16. Qishloq xo'jaligi logistika tizimida zaxiralar
17. Qishloq xo'jaligida logistikada servis xizmati ko'rsatish.
18. Logistikada sotuvdan keyingi xizmat ko'rsatish mezonlari.
19. Logistikada xizmat ko'rsatish sohalari.

	<p>20. Logistikada xizmat ko'rsatish darajasi.</p> <p>21. Logistika tizimi boshqaruvini tashkil etish</p> <p>22. Transport logistikasi.</p> <p>23. Agrologistikada transport tariflari va ulami qo'llash qoidolari.</p> <p>24. Logistika tijorat korxonasi raqobatbardoshligini oshirishning omili sifatida.</p> <p>25. Logistikada xarajatlar va ularni qisqartirish.</p> <p>26. Qishloq xo'jaligi logistikada ombor xo'jaligi</p> <p>27. Savdo sohasida logistikaning rivojlanishi.</p> <p>28. Tizimli yondashish tamoyillaridagi logistik boshqaruv</p> <p>29. Qishloq xo'jaligini boshqarishda axborot logistikasi.</p> <p>30. Agrologistikada axborot texnologiyalari.</p>
3.	<p>V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)</p> <p>Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Qishloq xo'jaligi bilan bog'lik ayrim funksional jarayonlarning murakkabligi va o'ziga xos xususiyatlariga ega ekanligi uchun, axborot va moliyaviy oqimlarni boshqarishda logistik yondashuv imkoniyatlarini, hamda logistik xizmat ko'rsatishning huquqiy ta'minoti muammolari ustida izlanishlar amalga oshirish bo'yicha tasavvurga ega bo'lishi; • Logistik tadqiqotlar o'tkazilishi jarayonida, yig'ilgan ilmiy salohiyat, jumladan, kibernetika, tizimlar, graflar, ishonchlilik, kelishuvchanlik, tasodifiy jarayonlar, iqtisodiy-matematik va iqtisodiy-statistik modellashtirish, dasturlash nazariyalarini va ilmiy izlanishlarning boshqa usullarini bilishi va ulardan foydalana olishi; • Milliy tovar ishlab chiqaruvchilar, tovarlarni mijozlarga yetkazib beruvchilar va ushbu bozorni chet el kontragentlari bilan integratsiyalashuvi jarayonlari, xalqaro iqtisodiy aloqalar logistika sohasidagi tadqiqotlarni, ustuvor ekanligini haqida ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.
4.	<p>VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • tezkor savol-javoblar; • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar;
5.	<p>VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazoratni muvaffaqiyatli topshirish.</p>
6.	<p>Asosiy adabiyotlar</p> <p>1. Dadaboyev Q. Logistika: O'quv qo'llanma. -Toshkent: "Iqtisod-Moliya", 2007.</p>

	<p>2. Qulmuxamedov J.R., Aripjanov M.M., Nazarov K.M., Mirzayev F.R., Mirgiyazov X.A. Logistika asoslari. -T.: "Fan va texnologiyalar", 2015.</p> <p>Qo'shimcha adabiyotlar</p> <p>1. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. "Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 52 bet.</p> <p>2. Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezigulik va bunyodkorlik-milliy g'oyamizning poydevoridir. –Toshkent: "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 36 bet.</p> <p>3. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. –Toshkent: "O'zbekiston" nashriyoti, 2022 yil. – 416 bet.</p> <p>4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5696 son Farmoni.</p> <p>5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to'g'risida"gi PQ-187-son qarori.</p> <p>6. Аникин Б.А., Тяпухин А.Б. Коммерческая логистика. Учебник. –Москва: Проспект, 2015.</p> <p>Axborot manbaalari</p> <p>1. www.gov.uz –O'zbekiston Respublikasi hukumat portali.</p> <p>2. www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi</p> <p>3. www.mf.uz – O'zbekiston Respublikasi iqtisodiyot va moliya vazirligi sayti</p>
7.	<p>Fan dasturi Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti Kengashining 2024-yil "2"-avgustdagi "12-sonli bayoni bilan ma'qullangan.</p>
8.	<p>Fan/modul uchun mas'ullar:</p> <p>A.I.Alikulov – SamDVMCHBU, "Iqtisodiyot va buxgalteriya hisobi" kafedrası professori, iqtisodiyot fanlari doktori</p>
9.	<p>Taqrizchilar:</p> <p>1. Mirzayev Q.J.- Samarqand iqtisodiyot va servis instituti "Raqamli iqtisodiyot" kafedrası mudiri, i.f.d., professor</p> <p>2. Mardonov M. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti Samarqand filiali "Buxgalteriya hisobi va statistika" kafedrası mudiri i.f.b.f.d. (PhD), dotsent</p>